สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มการพัฒนาการสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) ในประเทศไทยตามความคิดเห็นของผู้เข้าสอบ

THE CURRENT SITUATION AND OUTLOOK OF BJT BUSINESS JAPANESE PROFICIENCY TEST IN THAILAND AS SUGGESTED BY EXAMINEES' OPINIONS

คาซูโยชิ ทาจิมะ
Kazuyoshi Tajima
คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
Faculty of Liberal Arts, Panyapiwat Institute of Management

Received: August 3, 2020 / Revised: November 18, 2020 / Accepted: November 19, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของการสอบ BJT ในประเทศไทย รวมถึงแนวโน้มในการพัฒนาของการสอบ BJT ตามมุมมองของผู้เข้าสอบ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าสอบ BJT เป็น 2 กลุ่มคือ นักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่น 61 คน และผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่น 53 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่เป็นการสำรวจเชิงปริมาณ และใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มที่เป็นนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นมีความเห็นว่าการสอบ BJT นั้นเป็นการสอบที่มีความยาก และคิดว่าความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นของตนนั้นยังไม่เหมาะสมกับการสอบ BJT เท่าที่ควร ในทางกลับกันสำหรับกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่นมีความเห็นว่าการสอบดังกล่าว เป็นการวัดทักษะความรู้ทางด้านภาษาญี่ปุ่นที่มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ของตนเป็นอย่างดีเนื่องจากเป็นข้อสอบที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงาน อย่างไรก็ตามผู้เข้าสอบที่เป็นกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่นนั้นยังไม่ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของการสอบเท่าที่ควร จึงเป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลให้จำนวนผู้เข้าสอบ BJT ยังไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้นเพื่อให้การสอบ BJT เป็นที่แพร่หลายมากขึ้น ผู้วิจัยคิดว่าต้องสร้างการรับรู้ คุณค่าและประโยชน์ของการสอบ BJT แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการสอบ BJT ให้มากขึ้น โดยแนะนำการสอบ BJT ให้เป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกรับบุคลากรเข้าทำงานของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย พร้อมทั้งกำหนดคะแนนการสอบให้เป็นเกณฑ์อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ

Abstract

This research is a study of the present situations of the Business Japanese Proficiency Test (BJT) in Thailand, as well as trends for BJT improvements as indicated by BJT test-takers' viewpoints. The research population consists of 2 groups: 61 Thai university students of

Corresponding Author
E-mail: kazuyoshitaj@pim.ac.th

Japanese and 53 company employees, using Japanese in their work. Research tools include a set of questionnaires for quantitative analysis, as well as a statistics application for data analysis. The study reveals that the students considered BJT difficult and their ability incompatible with the test. On the contrary, employees of Japanese companies found the test considerably compatible with their ability because of their content relevancy to their work. However, this group of test-takers was not fully aware of BJT values and benefits. This could be the main factor affecting the number of test-takers, as expected. Therefore, to broaden the scope of the BJT test, it is essential to raise awareness of all concerned with BJT, of its significance and benefits by the introduction of the use of the test to Japanese companies as part of its personnel recruitment process. Moreover, the test scores should set as a concrete criterion.

Keyword: BJT Business Japanese Proficiency Test, Business Japanese Language

บทนำ

จากข้อมูลของ The Japan Foundation (2019) พบว่า ในปี ค.ศ. 2018 ประเทศที่มีผู้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นมากที่สุด ได้แก่ ประเทศจีน รองลงมาคือ อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย ตามมาด้วยประเทศไทยซึ่งเลื่อนอันดับจากการสำรวจครั้งก่อนขึ้นมาเป็นอันดับที่ 5 ของโลก

จากการพัฒนาด้านการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย รวมถึงผู้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้จำนวนผู้เข้าสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น (Japanese Language Proficiency Test เรียกว่า “JLPT”) ในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องตามไปด้วย จำนวนผู้เข้าสอบ JLPT ในไทยเมื่อปี ค.ศ. 2018 นั้น มีทั้งสิ้น 26,630 คน โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 2 เท่าเมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2010 ซึ่งมีจำนวน 13,693 คน

การสอบ JLPT เป็นการสอบวัดระดับที่ประเมินความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นในภาพรวม แต่หากมองในแง่ของการสอบวัดระดับซึ่งมุ่งเน้นการประเมินทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์จริง (ในที่ทำงานทางธุรกิจ) แล้วก็ยังมีการสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (Business Japanese Proficiency Test เรียกว่า “BJT”)

BJT นั้นได้รับการยอมรับตามชื่อเรียกว่า เป็นข้อสอบที่มุ่งเน้นความเข้าใจในการใช้ภาษาเชิงธุรกิจ จึงมีกลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าสอบแตกต่างไปจากการสอบ JLPT ซึ่งมุ่งวัดระดับความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นในภาพรวม กล่าวได้ว่า กลุ่มเป้าหมายของ BJT นั้นแคบกว่า JLPT นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ การเปรียบเทียบจำนวนผู้เข้าสอบของ JLPT กับ BJT โดยตรงจึงอาจไม่เกิดประโยชน์ สำหรับจำนวนผู้เข้าสอบ BJT นั้น มีจำนวนน้อยเพียงประมาณ 100 คน ต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาเกือบ 10 ปีแล้ว โดยในปี ค.ศ. 2018 มีจำนวนผู้เข้าสอบ BJT ทั้งสิ้น 75 คน เท่านั้น

สำหรับในประเทศญี่ปุ่นนั้น เมื่อพิจารณาลักษณะของผู้เข้าสอบ BJT แยกตามอาชีพแล้วพบว่า 54% ของผู้เข้าสอบเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ในขณะที่อีก 25% เป็นพนักงานบริษัทและข้าราชการ เรียกได้ว่า จำนวนผู้เข้าสอบที่เป็นนักศึกษานั้นมากกว่าพนักงานบริษัทและข้าราชการถึง 2 เท่าเลยทีเดียว แต่ผู้เข้าสอบในประเทศไทยที่เป็นนักศึกษานั้นมีสัดส่วนเพียง 6.7% เท่านั้น เรียกได้ว่า เมื่อเทียบกับคนทำงานแล้วแตกต่างกันอย่างมาก สำหรับการสอบ BJT ในประเทศไทยประจำปี ค.ศ. 2018 นั้น ข้อมูลจำนวนผู้เข้าสอบและรายละเอียด ต่างๆ ยังไม่มีการเปิดเผยอย่างเป็นทางการ

สำหรับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับการเปิดเผยจากสมาคมสอบวัดระดับทักษะคันจิญี่ปุ่น เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2019 โดยมีการเซ็นสัญญาเพื่อเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับระหว่าง 3 ฝ่าย ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยทำงานอยู่ สมาคมสอบวัดระดับทักษะคันจิญี่ปุ่น และบริษัทญี่ปุ่น M

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการศึกษาสถานการณ์การสอบ BJT ของประเทศไทยในปัจจุบันจากมุมมองของผู้เข้าสอบ BJT เอง โดยตั้งคำถามในการวิจัย 2 ประเด็นว่า “เหตุใดความต้องการเข้าสอบ BJT ในไทยจึงต่ำ” และ “เหตุใดผู้เข้าสอบ BJT ที่เป็นนักศึกษาในไทยจึงมีจำนวนน้อย” นอกจากนี้ งานวิจัยชิ้นนี้ยังต้องการวิเคราะห์คุณค่าของการสอบวัดระดับ BJT และอภิปรายเกี่ยวกับแนวโน้มในการผลักดันการสอบวัดระดับดังกล่าวเพิ่มเติมด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการสอบ BJT ในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าที่แท้จริงของการเข้าสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นธุรกิจในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนะแนวโน้มการพัฒนาการสอบ BJT ในประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดของการสอบ BJT

การสอบ BJT นั้นเป็นการสอบที่วัดผลว่าผู้เข้าสอบมีทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นสำหรับการทำงานทางธุรกิจมากน้อยเพียงใด โดยแบ่งทักษะเป็น 7 อย่างดังนี้

1. ความสามารถในการสังเกตและเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ
2. ความสามารถในการอ่านความหมายและเจตนาที่ซ่อนอยู่ในข้อมูลข่าวสารต่างๆ (การรับสาร)
3. ความสามารถในการตอบสนองต่อเรื่องราวในประเด็นต่างๆ (การแสดงออก/การกระทำ)
4. ความสามารถในการจัดการเกี่ยวกับเอกสารทางธุรกิจ
5. ความสามารถทางภาษาขั้นพื้นฐาน (คำศัพท์/ไวยากรณ์/คำยกย่อง/สำนวนที่ควรใช้)
6. ความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อเจอคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจ
7. ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมทางธุรกิจของญี่ปุ่น

แบบทดสอบจะเป็นแบบปรนัย มีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบทดสอบการฟัง (ประมาณ 45 นาที) ตอนที่ 2 แบบทดสอบการอ่านผสมกับการฟัง (ประมาณ 30 นาที) และตอนที่ 3 แบบทดสอบการอ่าน (ประมาณ 30 นาที) โดยในแต่ละตอนยังแบ่งออกเป็น 3 ตอนย่อยต่างหากด้วย ในส่วนของคะแนนนั้นมีตั้งแต่ 0 - 800 คะแนน และวัดผลออกมาเป็น 6 ระดับตั้งแต่ J5 - J1+

แต่เดิมการสอบ BJT จะจัดสอบในวันและเวลาเดียวกันทั่วโลกเช่นเดียวกับการสอบ JLPT ทว่านับตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ. 2017 เป็นต้นมา ได้เปลี่ยนมาใช้แบบ CBT (Computer Based Testing) ซึ่งผู้สมัครสามารถเลือกเข้าสอบได้ตามความสะดวกของตนเอง (The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation, 2017: 76-93)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอบ BJT กับ JLPT

โดยปกติแล้วผู้สมัครสอบวัดระดับทางภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ต้องการนำผลการสอบภาษาญี่ปุ่นไปใช้ประโยชน์ในกรณีต่างๆ เช่น การสมัครเข้าทำงานในบริษัท การศึกษาต่อระดับสูงหรือศึกษาต่อต่างประเทศ และการปรับเพิ่มรายได้นอกเหนือจากเงินเดือนหรือการเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

โดยส่วนมากบริษัทในประเทศไทยที่ต้องการจ้างบุคลากรด้านภาษาญี่ปุ่นมักพิจารณาผลการสอบ JLPT แต่การคัดเลือกคนเข้าทำงานของแต่ละบริษัทนั้น ย่อมมีมาตรฐานและคุณสมบัติของบุคลากรด้านภาษาญี่ปุ่นที่ต้องการแตกต่างกันไป การใช้ผล JLPT

เพียงอย่างเดียวย่อมไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างนั้นได้

สาเหตุที่ผลการสอบ JLPT ได้รับการยอมรับในวงกว้างในฐานะของเกณฑ์ประเมินความสามารถอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ 1) สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองประเทศญี่ปุ่นมักพิจารณาผู้ที่มีผลการสอบ JLPT 2) เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ เช่น การสอบเข้าคณะแพทยศาสตร์ ในประเทศญี่ปุ่น สำหรับนักศึกษาต่างชาติ 3) เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการสมัครสอบเป็นผู้ช่วยพยาบาลที่ญี่ปุ่น 4) การสอบเพื่อรับรองวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ญี่ปุ่น 5) เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการสมัครเป็นผู้ได้รับคัดเลือกเพื่อเป็นพยาบาล/พนักงานดูแลผู้สูงอายุตามข้อตกลง EPA (ข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ) โดยทั้ง 5 ข้อ ข้างต้นสามารถดูรายละเอียดได้ที่เว็บไซต์ของการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น (www.jlpt.jp/e/about/merit.html)

นอกเหนือจากข้อดีข้างต้น คนต่างชาติที่ต้องการยื่นเอกสารเพื่อขอรับรองคุณสมบัติในการเข้าประเทศหรือพำนักในประเทศญี่ปุ่นก็ต้องยื่นผลสอบวัดระดับด้วย รวมถึงนักศึกษาฝึกงานชาวต่างชาติประเภทที่ 1 (ปีที่ 1) ต้องสอบ JLPT ผ่านระดับ N4 ประเภทที่ 2 (ปีที่ 2, 3) ต้องผ่านระดับ N3 และนับตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ. 2019 เป็นต้นมา มีการกำหนดว่าผู้ที่ยื่นขอวีซ่านักศึกษาฝึกงานพิเศษประเภทที่ 1 จะต้องผ่านระดับ N4 ขึ้นไปด้วย

ในขณะเดียวกัน ผลการสอบ BJT ถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคล 3 ประการ ได้แก่ การยื่นเอกสารเพื่อขอรับรองคุณสมบัติในการพำนักที่ประเทศญี่ปุ่น คะแนนเพิ่มเติมตามเกณฑ์บุคลากรต่างชาติคุณภาพสูง และโครงการพิเศษเพื่อสนับสนุนการหางานของนักศึกษาต่างชาติ (กรณีที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในประเทศตนเอง) ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดไว้ในคู่มือแนะนำฉบับใหม่ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2019 และฉบับปรับปรุง เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020

งานวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษา

งานวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการสอบวัดระดับความสามารถทางภาษา หากยกตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับ JLPT จะพบว่า มีงานวิจัยหลายชิ้นที่วิเคราะห์เกี่ยวกับโครงสร้างของข้อสอบหรือทิศทางในการออกข้อสอบ เช่น งานวิจัยของ Kuwana, Onozawa & Kitamura (2010) และ Oshio et al. (2008) เป็นต้น นอกจากนี้ ก็ยังมีงานวิจัยที่เน้นในเรื่องทิศทางของการสมัครสอบ JLPT เช่น งานวิจัยของ Udagawa et al. (2013) ซึ่งศึกษาว่าเหตุใดจำนวนผู้เข้าสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นในประเทศฮ่องกงจึงมีจำนวนลดลง โดยการทำแบบสอบถามกับผู้สมัครสอบ JLPT จำนวน 637 คน และได้ข้อสรุปว่า สาเหตุมาจากความนิยมในการศึกษาภาษาอื่นที่เพิ่มมากขึ้น ฯลฯ

ในอีกด้านหนึ่งก็มีงานวิจัยที่เน้นศึกษาเกี่ยวกับการสอบ BJT ด้วย เช่น งานวิจัยของ The Society for Teaching Japanese as a Foreign Language (2018) ที่วิจัยเชิงสำรวจในเรื่อง Can-do statements ที่เกี่ยวข้องกับการสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ BJT โดยงานวิจัยชิ้นดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการให้คะแนนของการสอบ BJT และนำเสนอออกมาในรูปแบบของ “Can-do statements ในภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ” โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นผู้สอบ BJT ผ่านระดับ J2 ถึง J1, J1+ และชี้ให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

“Can-do statements ในภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ” ที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น เป็นวลีที่ใช้เรียกระบบการประเมินทักษะภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจที่เกิดขึ้น จากการศึกษาและพัฒนาต่อยอด Ashihara & Onozuka (2014) นักวิจัยสองคนนี้ได้ตั้งเป้าหมายที่จะคิดค้นเกณฑ์วัดระดับความสามารถในสถานที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจจริงๆ ขึ้นมา โดยอ้างอิงเกณฑ์ความสามารถจากการสอบ BJT เป็นพื้นฐาน และคิดค้น

Can-do statements สำหรับภาษาญี่ปุ่นธุรกิจขึ้นมาทั้งสิ้น 40 หัวข้อ แบ่งเป็น 8 ประเภท อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Ashihara & Onozuka (2014) นั้นเพียงแค่อ้างอิงการสอบ BJT เพื่อประกอบงานวิจัยในแง่ที่เป็นพื้นฐานของการประเมินความสามารถภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจเท่านั้น มิได้นำมาใช้เป็นเป้าหมายหลักในการวิจัยเชิงสำรวจแต่อย่างใด นอกจากนั้นก็ยังมีงานวิจัยของ Kanome & Ohashi (2018) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานบริษัทญี่ปุ่นในไทยกับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นที่จบจากมหาวิทยาลัยในไทยและกำลังทำงานที่บริษัทญี่ปุ่นในไทย โดยแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องความสามารถภาษาญี่ปุ่นที่บริษัทญี่ปุ่นต้องการ และการพัฒนาการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย เพื่อยกระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนั้นสรุปไว้เพียงแค่การแนะนำว่าการสอบ BJT เป็นการสอบที่มีมาตรฐานการประเมินความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นได้ในระดับที่สูงกว่าระดับ N1 ของ JLPT

จะเห็นได้ว่า งานวิจัยที่วิเคราะห์การสอบวัดระดับที่เน้นประเมินศักยภาพทางภาษานั้นพบได้ไม่มากนัก ถึงแม้สมาคมสอบวัดระดับทักษะคันจิญี่ปุ่นได้เผยแพร่รายงานผลหลายชิ้นเกี่ยวกับการสอบ BJT ที่ดำเนินการสำรวจในช่วงปี ค.ศ. 2012 แต่เป็นเพียงการรายงานสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ BJT และบริบทแวดล้อมเท่านั้น

วิธีการวิจัย

การออกแบบการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีสำรวจเชิงปริมาณเพื่อศึกษาข้อมูลในภาพรวมของคนกลุ่มใหญ่ จากนั้นจะรวบรวมข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ผลการวิจัยในเชิงอนุมาน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปแจกให้แก่บุคคล 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจมหาวิทยาลัยเอกชนในไทยรวมทั้งสิ้น 61 คน กับผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นที่ทำงานกับบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยหรือบริษัทไทยที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่น 53 คน รวมทั้งหมดเป็น 114 คน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มนี้ต้องเข้ารับการสอบ BJT โดยตารางต่อไปนี้เป็นรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาและผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่น

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (แยกเพศและชั้นปี)

เพศ/ชั้นปี	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	รวม
ชาย	1 (1.6%)	6 (9.8%)	12 (19.7%)	19 (31.1%)
หญิง	3 (4.9%)	12 (19.7%)	27 (44.3%)	42 (68.9%)
รวม	4 (6.5%)	18 (29.5%)	39 (64.0%)	61 (100%)

ตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่น (แยกเพศและอายุ)

เพศ/อายุ	20 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	รวม
ชาย	3 (5.7%)	6 (11.3%)	3 (5.7%)	12 (22.7%)
หญิง	13 (24.5%)	23 (43.4%)	5 (9.4%)	41 (77.3%)
รวม	16 (30.2%)	29 (54.7%)	8 (15.1%)	53 (100%)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากบริษัทญี่ปุ่น M และนำมาใช้เป็นค่าบัตรกำนัลสำหรับการสมัครสอบ BJT ผู้เข้าสอบจึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ สำหรับนักศึกษาที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น ได้จากการเปิดรับสมัครนักศึกษาของมหาวิทยาลัยซึ่งผู้วิจัยทำงานอยู่ตามความสมัครใจ ส่วนผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นที่ทำงานกับบริษัทญี่ปุ่นในไทยหรือบริษัทไทยที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่นนั้น ผู้วิจัยได้เปิดรับสมัครโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ ขององค์กรการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย เช่น Facebook เป็นต้น ผู้วิจัยได้ส่งบัตรกำนัลสำหรับการสมัครสอบ BJT ที่กรุงเทพฯ ให้ผู้สนใจแต่ละคนและขอความร่วมมือในการเดินทางไปเข้าสอบด้วยตนเองตามวันและเวลาที่กำหนด

การจัดทำแบบสอบถาม

สืบเนื่องจากไม่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยนี้มาก่อน จึงไม่มีตัวอย่างแบบสอบถามที่สามารถใช้กับงานวิจัยชิ้นนี้ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตัดสินใจอ้างอิงตัวอย่างของ Kaname et al. (2009) ในการจัดทำแบบสอบถามเฉพาะงานวิจัยชิ้นนี้ขึ้นมาใหม่ อีกทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอบ BJT ตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยอันดับแรกผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการทำวิจัยให้ครบถ้วน จากนั้นกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องการประเมินผล โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ระดับความยากง่ายของข้อสอบ 2) แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ 3) ผลสำเร็จทางการเรียนที่ได้จากการเข้าสอบ BJT 4) มุมมองในแง่บวกที่มีต่อการสอบ BJT 5) มุมมองในแง่ลบที่มีต่อการสอบ BJT/มุมมองในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และ 6) การประเมินปัจจัยภายนอกของการสอบและแรงจูงใจในการใช้เครื่องมือบางอย่างเพื่อทำให้เป้าหมายสำเร็จขึ้นมา เช่น การสร้างผลประโยชน์ในหน้าที่การงาน ความต้องการที่จะสอบให้ผ่าน เป็นต้น (Gardner & Lambert, 1959) จากนั้น ผู้วิจัยอาศัยประเด็นดังกล่าวสร้างคำถามของแบบสอบถามขึ้นมาทั้งสิ้น 36 ข้อ แบบสอบถามจะมีตัวเลือก 5 ระดับ เริ่มจากเห็นด้วยอย่างมากไปจนถึงไม่เห็นด้วยเลย

ผลการวิจัย

ผลการสอบ

ผลการสอบและระดับ BJT ที่ได้รวมถึงข้อมูลการสอบ JLPT จะระบุไว้ในตารางด้านล่างโดยแบ่งผลออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาและผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่น

ตารางที่ 3 ผลการสอบ BJT

กลุ่ม	จำนวนครั้งที่สอบ	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	คะแนนเฉลี่ย (ระดับ BJT)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
นักศึกษา	61	162	394	272.56 (J4)	56.3216
ผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น	53	341	653	452.98 (J2)	70.9497

ตารางที่ 4 ระดับ BJT ของนักศึกษาและผู้ประกอบวิชาชีพ

กลุ่ม/ระดับ	J1+	J1	J2	J3	J4	J5	รวม
นักศึกษา	-	-	-	11	45	5	61
ผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น	2	7	24	20	-	-	53
รวม	**2**	**7**	**24**	**31**	**45**	**5**	**114**

ตารางที่ 5 ผลการสอบ JLPT ผ่านและระดับที่ได้

กลุ่ม/ระดับ	N1	N2	N3	N4	N5	None	รวม
นักศึกษา	-	-	7	18	6	30	61
ผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น	20	27	6	-	-	-	53
รวม	**20**	**27**	**13**	**18**	**6**	**30**	**114**

จากตารางที่ 3 และ 4 จะเห็นได้ว่า ผลการสอบ BJT ของนักศึกษากับผู้ประกอบวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมาก

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลสอบ BJT (J1+ - J5) กับผลสอบวัดระดับ JLPT (N1 - N5 และไม่มีผลสอบ) (ดูตารางที่ 5 ประกอบ) จากตารางพบว่า ในกลุ่มนักศึกษาไม่มีผู้ที่สอบ JLPT ระดับ N1 และ N2 ผ่าน ในขณะที่ผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นที่มีผลการสอบวัดระดับ JLPT N1 - N3 เมื่อนำตาราง 3-5 มาวิเคราะห์แล้วพบว่า ความสัมพันธ์เป็นแบบสหสัมพันธ์เชิงบวก (Positive correlation) ($r=.857$, $p<.001$) จึงสรุปได้ว่า การสอบทั้งสองแบบนั้นมีปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกันสูง

ดังนั้นจึงอนุมานได้ว่า ผู้ที่มีคะแนนสอบ JLPT สูง โอกาสที่จะได้คะแนน BJT สูงตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การอนุมานนี้เป็นการมองในแง่ของการวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นในภาพรวมเท่านั้น และเมื่อพิจารณาผลคะแนน BJT ของทั้งสองกลุ่มจะเห็นได้ว่า ความสามารถภาษาญี่ปุ่นระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นกับนักศึกษาที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นนั้นแตกต่าง กันอย่างชัดเจน

การวิเคราะห์องค์ประกอบ

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดผ่านหัวข้อคำถามต่างๆ และได้ผลลัพธ์เป็นค่าสูงสุดและต่ำสุดของคำถามแต่ละข้อ ผลการวิเคราะห์ส่งผลให้ผู้วิจัยตัดคำถาม 2 ข้อที่มีค่าสูงสุดสูงมาก และวิเคราะห์องค์ประกอบหาค่าตัวเลขของคำตอบสำหรับคำถามที่เกี่ยวกับการสอบ BJT อีก 34 ข้อที่เหลือ

อันดับแรกวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลักและกำหนดค่าเจาะจง (Eigenvalue) ต่ำสุดเท่ากับ 1 ผลปรากฏว่า พบโครงสร้างองค์ประกอบ 4 ตัว ที่มีค่าเจาะจงสอดคล้องกัน ต่อมาตั้งโครงสร้างองค์ประกอบ 4 ตัว และวิเคราะห์หาองค์ประกอบหลักอีกครั้งกับการทำ Promax rotation ผลปรากฏว่าจากการวิเคราะห์ทั้งหมด 5 ครั้ง สามารถตัดคำถาม 2 หัวข้อ ซึ่งน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) มีค่าต่ำกว่า 0.35 ในทุกๆ องค์ประกอบและมีค่าร่วมกันที่ต่ำกว่า 0.14 กับคำถามอีก 8 หัวข้อ ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบต่ำกว่า 0.35 ในทุกองค์ประกอบ รวมถึง 2 หัวข้อคำถามที่มีน้ำหนักที่องค์ประกอบหลายตัว สรุปว่าเมื่อรวมกับ 2 คำถามที่มีค่าสูงสุด สูงมากในครั้งแรก จึงตัดคำถามไปทั้งสิ้น 14 หัวข้อ ตารางที่ 6 ด้านล่างจะแสดงรายละเอียดขององค์ประกอบกับคำถามที่ได้ในขั้นตอนสุดท้าย รวมถึงน้ำหนักองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละตัว

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ

คำถาม	องค์ประกอบ			
	I	II	III	IV
องค์ประกอบที่ 1: มุมมองในเชิงเครื่องมือ (α = .915)				
9. มีประโยชน์ในการศึกษาต่อมหาวิทยาลัยที่ญี่ปุ่น	**.951**	-.185	.007	.154
2. หากได้คะแนนดี จะช่วยให้ได้งานในบริษัทที่มุ่งหวังได้	**.868**	-.115	-.001	-.090
14. หากได้คะแนนดี จะได้เปรียบในการหางานที่บริษัทญี่ปุ่นในไทย	**.806**	.047	.040	.012
24. หากได้คะแนนดี โอกาสในการทำงานที่ญี่ปุ่นจะเปิดกว้างขึ้น	**.775**	.169	-.093	.025
31. หากได้คะแนนดี จะสามารถทำงานในบริษัทที่เงินเดือนสูงได้	**.687**	.018	.042	-.153
17. หากได้คะแนนดี จะส่งผลต่อความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพของตนเอง	**.666**	.219	-.023	-.060
องค์ประกอบที่ 2: มุมมองในแง่บวก/แรงจูงใจที่อยากพัฒนา (α = .766)				
18. ต้องการเข้าสอบ BJT อีกครั้ง	-.112	**.722**	-.082	.008
25. เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นมากยิ่งขึ้น	.028	**.700**	.009	-.103
10. เกิดความสนใจในภาษาญี่ปุ่นธุรกิจเพิ่มมากขึ้น	-.136	**.606**	.059	-.241
32. ต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นให้ดียิ่งขึ้น	.025	**.588**	.154	-.102
12. คิดว่าอยากได้คะแนนดีกว่านี้	-.194	**.541**	-.295	.297
16. วิธีการสมัครเข้าสอบสะดวกและเข้าใจง่าย	.158	**.521**	-.038	.292
21. ต้องการแนะนำให้เพื่อนที่เรียนภาษาญี่ปุ่นหรือเพื่อนร่วมงานไปสอบ BJT	.229	**.473**	.028	.015
15. การสอบดังกล่าวสามารถยึดเป็นหลักในการวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของตนเองได้	.176	**.434**	.180	-.154
องค์ประกอบที่ 3: มุมมองเรื่องความเหมาะสมของข้อสอบ/มุมมองเรื่องความยากง่าย (α = .700)				
36. โจทย์ในส่วนการอ่านผสมกับการฟังนั้นยาก	-.138	.082	**.781**	-.029
20. การสอบ JLPT เหมาะกับการวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของตนเองมากกว่า	.010	-.172	**.571**	.181
27. โจทย์ในส่วนการอ่านนั้นยาก	.018	.030	**.562**	.035
1. โจทย์ในส่วนการฟังนั้นยาก	.088	-.002	**.501**	.004
3. อยากรู้เรื่องมารยาททางธุรกิจกับธรรมเนียมทางธุรกิจของญี่ปุ่นมากยิ่งขึ้น	.185	.214	**.368**	.190
องค์ประกอบที่ 4: มุมมองในแง่ลบ/ความคิดว่าไม่จำเป็น (α = .711)				
33. ไม่ทราบว่าการสอบ BJT จะมีประโยชน์ตรงไหน	.121	.016	-.093	**.786**
4. คิดว่าตนเองไม่จำเป็นต้องสอบ BJT ในตอนนี้	-.139	.083	.205	**.647**
28. เพราะว่ามีการสอบ JLPT อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องสอบ BJT อีก	-.061	-.122	.143	**.635**
ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ	**I**	**II**	**III**	**IV**
I	-			
II	.471	-		
III	.514	.293	-	
IV	-.423	-.445	-.076	-

ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบได้องค์ประกอบออกมาทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของประเด็นที่อยากหาคำตอบไว้ 6 ประเด็น แต่หลังการวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่า หัวข้อ 3. ผลสำเร็จทางการเรียนที่ได้จากการเข้าสอบ BJT กับ 4. มุมมองในแง่บวกที่มีต่อการสอบ BJT สามารถรวมเป็นหัวข้อที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันได้ ส่วนหัวข้อ 6. การประเมินปัจจัยภายนอกของการสอบนั้น ผู้วิจัยพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถประเมินได้ จึงได้ตัดทิ้งไป

องค์ประกอบที่ 1 มีทั้งสิ้น 6 คำถาม ทุกคำถามล้วนเป็นเนื้อหาที่แสดงถึงแรงจูงใจว่า การสอบ BJT เป็นเครื่องมือที่ดีเพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเอง ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “มุมมองในเชิงเครื่องมือ” ส่วนองค์ประกอบที่ 2 มีทั้งหมด 8 คำถาม ในส่วนนี้มีคำถามที่ชี้ให้เห็นถึงมุมมองในแง่บวกต่อการสอบและยังมีคำถามที่ชี้ให้เห็นถึงแรงจูงใจในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นที่เพิ่มมากขึ้นหลังการสอบ ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบที่ 2 ว่า “มุมมองในแง่บวก/แรงจูงใจที่อยากพัฒนา” สำหรับองค์ประกอบที่ 3 มีทั้งหมด 5 คำถาม โดยส่วนมากจะเป็นคำถามที่ต้องการประเมินความยากง่ายของข้อสอบเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีคำถามซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบที่วัดในเรื่องของความเหมาะสมของข้อสอบอีกด้วยผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบดังกล่าวว่า “มุมมองเรื่องความเหมาะสมของข้อสอบ/มุมมองเรื่องความยากง่าย” สำหรับองค์ประกอบที่ 4 มี 3 คำถาม ทุกคำถามจะชี้ให้เห็นถึงมุมมองในแง่ลบที่มีต่อการสอบ BJT และความคิดที่ว่าการสอบไม่จำเป็น จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “มุมมองในแง่ลบ/ความคิดว่าไม่จำเป็น”

หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบระดับความเชื่อมั่นของมาตรวัดด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ α (Alpha Coefficient) ของข้อสอบที่คัดสรรมาจำนวน 4 ข้อ ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นในทุกองค์ประกอบล้วนสูงกว่า 0.70 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่า มาตรวัดมีความเสถียรและยอมรับได้หลังจากนั้น เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับการสอบ BJT ที่อยู่ในมาตรวัดทั้งองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบ “มุมมองในเชิงเครื่องมือ” มีค่า $\bar{x}$ = 3.85, S.D. = 0.83 คะแนนรวมขององค์ประกอบ “มุมมองในแง่บวก/แรงจูงใจที่อยากพัฒนา” มีค่า $\bar{x}$ = 3.90, S.D. = 0.54 คะแนนรวมขององค์ประกอบ “มุมมองเรื่องความเหมาะสมของข้อสอบ/มุมมองเรื่องความยากง่าย” มีค่า $\bar{x}$ = 3.87, S.D. = 0.59 และคะแนนรวมขององค์ประกอบ “มุมมองในแง่ลบ/ความคิดว่าไม่จำเป็น” มีค่า $\bar{x}$ = 2.49, S.D. = 0.84

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นกับผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นโดยใช้การทดสอบ t-test

หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้นำคะแนนมาตรวัดรวมในแต่ละองค์ประกอบมาทดสอบ t-test เพื่อที่จะวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษากับกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพ ผลปรากฏว่า คะแนนรวมขององค์ประกอบ “มุมมองในเชิงเครื่องมือ” มีค่า t = 6.43, df = 110, p<.001 คะแนนรวมขององค์ประกอบ “มุมมองเรื่องความเหมาะสมของข้อสอบ/มุมมองเรื่องความยากง่าย” มีค่า t = 4.65, df = 110, p<.001 ซึ่งทั้งสององค์ประกอบนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคะแนนรวมขององค์ประกอบ “มุมมองในแง่บวก/แรงจูงใจที่อยากพัฒนา” มีค่า t = -2.13, df = 110, p<.05 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สำหรับคะแนนรวมขององค์ประกอบ “มุมมองในแง่ลบ/ความคิดว่าไม่จำเป็น” นั้นอยู่ที่ t = -1.49, df = 112, n. s. ซึ่งหมายความว่า ทั้งสองกลุ่มไม่ได้มีตัวเลขที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แยกกลุ่มนักศึกษากับผู้ประกอบวิชาชีพ รวมถึงผลการทดสอบ t-test

องค์ประกอบ	นักศึกษา		ผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น		ค่า t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
มุมมองในเชิงเครื่องมือ	4.26	.672	3.39	.761	6.43 **
มุมมองแง่บวก/แรงจูงใจที่อยากพัฒนา	3.80	.539	4.01	.524	- 2.13 *
ความเหมาะสมของข้อสอบ/ความยากง่าย	4.10	.536	3.62	.558	4.65 **
มองแง่ลบ/ไม่จำเป็น	2.39	.780	2.62	.900	-1.49

* p<.05 ** p<.001

หากสังเกตที่ผลของมุมมองในเชิงเครื่องมือ จะเห็นได้ว่า กลุ่มนักศึกษามีคะแนนสูงกว่ากลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญ จึงสามารถอนุมานได้ว่า นักศึกษามองว่าการสอบ BJT เชื่อมโยงกับการหางานในบริษัทที่คาดหวัง ความก้าวหน้าในที่ทำงาน การเลื่อนขั้น ปรับเงินเดือน ไปจนถึงการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย (ต่างประเทศ) อีกด้วย สรุปได้ว่า กลุ่มนักศึกษานั้นมองว่าการสอบ BJT มีความสำคัญในเชิงผลประโยชน์อย่างเห็นได้ชัด แต่ในอีกทางหนึ่ง สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ผู้วิจัยพบว่า บุคคลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่รู้สึกถึงประโยชน์ที่ได้จากการสอบ BJT อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากมีประสบการณ์มาก่อนว่าถึงแม้จะมีผลสอบวัดระดับ BJT แล้ว ตนเองก็ยังไม่ได้รับการปรับขึ้นเงินเดือนหรือการเลื่อนขั้น เพราะฉะนั้นจากผลการวิจัยอาจกล่าวได้ว่าค่าความต่างของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีปัจจัยของประสบการณ์ในการทำงานจริงมาเกี่ยวข้อง ซึ่งจากข้อเท็จจริงนี้ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นคิดว่าการสอบ BJT ไม่ใช่เครื่องมือที่สามารถเพิ่มโอกาสในหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับผลของมุมมองในแง่บวก/แรงจูงใจที่อยากพัฒนานั้นพบว่า กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้สามารถพิจารณาได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพคิดว่าการสอบ BJT ช่วยในเรื่องการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาภาษาญี่ปุ่นและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ สำหรับคำถามที่ 18 ต้องการสอบ BJT อีกครั้ง กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพยังได้ผลคะแนนสูงด้วย ($\bar{x}$ = 4.43 S.D. = .772) แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้บุคคลกลุ่มนี้จะไม่ได้คาดหวังว่าจะนำผลการสอบไปใช้ประโยชน์ในหน้าที่การงานได้จริงแต่ก็ยังคาดหวังที่จะสอบอีก นั่นก็อาจเป็นเพราะว่าบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพรู้สึกสนใจในการสอบและมองว่าเนื้อหาของข้อสอบ BJT นั้นช่วยเติมเต็มความต้องการการเรียนรู้ได้ กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพมองว่าการสอบ BJT นั้นเป็นการสอบที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับการทำงานจริงอย่างมาก หากพิจารณาผลของมุมมองด้านความเหมาะสม/ ความยากง่ายของข้อสอบจะพบว่า คะแนนของกลุ่มนักศึกษาจะสูงกว่ากลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาคำถาม 3 ข้อที่ประเมินเรื่องความยากของข้อสอบ (การอ่าน/การอ่านผสมกับการฟัง/การฟัง) จะพบว่ากลุ่มนักศึกษาคิดว่าข้อสอบยาก คะแนน BJT เฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาก็ได้ 272.56 คะแนน นอกจากนี้ความสามารถของนักศึกษากับกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพในภาพรวม (อ้างอิงตารางที่ 5) เห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้มิใช่เพียงแค่ความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นทั่วไปเท่านั้น หากมองในแง่ของนักศึกษายังไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน สิ่งนี้อาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักศึกษามองว่า การสอบ BJT เป็นข้อสอบที่ยากต่อการทำความเข้าใจก็เป็นได้ หากพิจารณาคำถามที่ 20 การสอบ JLPT เหมาะกับ

การวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของตนเองมากกว่า พบว่า กลุ่มนักศึกษามีคะแนนมากกว่ากลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพ (นักศึกษา $\bar{X}$ = 3.70 S.D. = .937) แสดงว่า ตัวนักศึกษามองว่า การสอบ JLPT นั้นเป็นการสอบที่เหมาะสมกับความสามารถภาษาญี่ปุ่นของตนเองมากกว่าการสอบ BJT อาจกล่าวได้ว่าสำหรับนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นแล้ว การสอบ BJT เป็นการสอบที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับกลุ่มของตนเองน้อยกว่า

สำหรับผลของมุมมองในแง่ลบ/คิดว่าไม่จำเป็นนั้น ไม่เห็นผลความต่างในทั้งสองกลุ่ม โดยมีคะแนนต่ำทั้งคู่ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่มีแนวโน้มที่จะมอง BJT ในแง่ลบหรือมองว่าการสอบดังกล่าวไม่จำเป็น

อภิปรายผล

สถานการณ์ของการสอบ BJT ของประเทศไทยในปัจจุบันและจุดยืน

จากผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นต่างๆ ที่ชัดเจนดังนี้

1. นักศึกษาที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นคิดว่าการสอบ BJT มีประโยชน์ต่อตนเอง แต่ผู้ประกอบวิชาภาษาญี่ปุ่นกลับมองในแง่ลบว่า นำผลการสอบไปใช้จริงได้ยาก

2. สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นแล้ว การสอบ BJT ช่วยสร้างแรงจูงใจให้อยากศึกษาภาษาญี่ปุ่นและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นเพิ่มเติม

3. ผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นรู้สึกสนใจเนื้อหาของข้อสอบ BJT

4. สำหรับนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น การสอบ BJT ยากมากและเมื่อพิจารณาผลการสอบก็พบว่าความสามารถของกลุ่มนักศึกษายังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินของ BJT

5. นักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นยอมรับว่า การสอบ BJT ไม่เหมาะกับการประเมินความสามารถของตนเอง

6. ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มต่ำที่จะมองการสอบ BJT ในแง่ลบ อีกทั้งยังมองว่าการสอบดังกล่าวเป็นเรื่องที่สำคัญ

จากข้อ 1, 2, 3 และ 6 ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในมุมมองของผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นนั้นมองในแง่ลบว่าผลการสอบ BJT ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่ก็ไม่ปฏิเสธความสำคัญของการสอบแต่อย่างใด การที่กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพไม่ปฏิเสธก็เพราะพวกเขามองว่า BJT เป็นการสอบที่มีประสิทธิภาพสูงและยังช่วยสร้างแรงจูงใจจากภายในด้านการศึกษา แรงจูงใจภายในคือ แรงจูงใจที่มีการตั้งเป้าหมายของการกระทำใดการกระทำหนึ่ง และลงมือกระทำสิ่งนั้นออกมาจากความรู้สึกของตนเอง เช่น ความสนใจหรือความสนุกสนานของการเข้าสอบอีกด้วย (Deci & Ryan, 2000) ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาข้อ 1, 4, 5 และ 6 จะพบว่า นักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นนั้น ไม่ปฏิเสธความสำคัญของการสอบ BJT เช่นกัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนี้มองว่าผลการสอบสามารถนำไปสร้างผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้

อย่างไรก็ตามพวกเขากลับมองว่า เนื้อหาของข้อสอบ BJT นั้นอาจจะไม่เหมาะสมกับตนเอง หากพิจารณาจากการวิเคราะห์คำถามงานวิจัยที่ตั้งไว้ในตอนต้นซึ่งถามว่า “เหตุใดความต้องการเข้าสอบ BJT ในไทยจึงต่ำ” และ “เหตุใดผู้เข้าสอบ BJT ที่เป็นนักศึกษาในไทยจึงมีจำนวนน้อย” ก็จะสามารถตอบคำถามได้ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นชาวไทยคิดว่าการสอบ BJT ไม่สามารถสร้างผลประโยชน์ในเชิงรูปธรรมได้

2. นักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นมองว่าการสอบ BJT มีเนื้อหาไม่เหมาะกับตน

ข้อเสนอแนะ

1. คุณค่าของการสอบ BJT

ผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมองว่าการสอบ BJT ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น

และทำให้เกิดความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นเพราะการสอบวัดทักษะดังกล่าวสอดคล้องกับการทำงานจริงและสามารถนำไปปรับใช้กับการใช้ภาษาในที่ทำงานได้อีกด้วย สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นการตอบคำถามว่า การสอบ BJT เป็นการสอบที่มีคุณค่า

ในทางกลับกันสำหรับนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นไม่ค่อยเห็นคุณค่าของการสอบ BJT มากเท่าที่ควร ผู้วิจัยคาดว่าตราบใดที่มีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นธุรกิจซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยของผู้วิจัยด้วย ก็ควรกำหนดการสอบ BJT เป็นดัชนีชี้วัดความสามารถในปัจจุบันของนักศึกษาจะเหมาะสมกว่า ผู้วิจัยคิดว่าการเข้าสอบ BJT จะเป็นโอกาสอันดีที่นักศึกษาจะได้วัดความสามารถของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้สำหรับแผนผลักดันการสอบในอนาคต ผู้วิจัยและคณาจารย์ในฐานะผู้สอนก็ควรที่จะหาคำตอบให้ได้ว่า ทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นในบริบทการทำงานทางธุรกิจมีอะไรบ้าง และเพื่อที่จะพัฒนาทักษะเหล่านี้ ผู้สอนควรส่งเสริมนักศึกษาอย่างไรให้พวกเขาตระหนักว่า ต้องพัฒนาทักษะภาษาเชิงธุรกิจอะไรบ้าง ทักษะอื่นๆ แบบใดที่จำเป็น จากนั้นก็ดำเนินการฝึกฝนให้เกิดทักษะเหล่านั้น และติดตามผลการพัฒนาตามระดับความสามารถของนักศึกษาแต่ละคน การสนับสนุนของคณาจารย์เช่นนี้ก็น่าจะส่งผลให้นักศึกษาหันกลับมาเห็นคุณค่าของการสอบ BJT ได้ไม่มากก็น้อย

2. แนวโน้มในการพัฒนาการสอบ BJT ในประเทศไทย

ผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นชาวไทยชื่นชมการสอบ BJT เป็นอย่างมาก แสดงว่าพวกเขายอมรับการสอบดังกล่าวว่าเป็นการสอบที่มีคุณค่า ประเด็นนี้น่าจะเป็นข้อได้เปรียบในการส่งเสริมให้ BJT ได้รับความนิยมและมีผู้เข้าสอบมากยิ่งขึ้น แต่กลับกลายเป็นว่าจำนวนผู้เข้าสอบ BJT ในไทยมีจำนวนไม่มาก ก่อนหน้านี้ผู้วิจัยได้อธิบายไปแล้วว่าสาเหตุสำคัญที่สุดก็คือ การที่ BJT ถูกมองว่า สามารถนำไปสร้างผลประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมได้ไม่มากนักนั่นเอง

ประโยชน์ของผลสอบ BJT ที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นทางการมี 3 ประการ ได้แก่ 1) การยื่นเอกสารเพื่อขอรับรองคุณสมบัติในการพำนักที่ประเทศญี่ปุ่น 2) คะแนนเพิ่มเติมตามเกณฑ์บุคลากรต่างชาติคุณภาพสูง และ 3) โครงการพิเศษเพื่อสนับสนุนการหางานของนักศึกษาต่างชาติ (กรณีที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในประเทศตนเอง) จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 ข้อนี้ล้วนเป็นเงื่อนไขของภาษาญี่ปุ่นสำหรับการหางานในประเทศญี่ปุ่น แต่สำหรับบริษัทญี่ปุ่นในไทยหรือบริษัทไทยที่ติดต่อธุรกิจกับญี่ปุ่นต้องการรับสมัครผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่น บริษัทเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นที่กำหนดให้ผลการสอบ BJT เป็นเกณฑ์ในการรับบุคลากรเข้าทำงาน

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของ Japan External Trade Organization (2018) พบว่า ในปี ค.ศ. 2017 บริษัทญี่ปุ่นที่เข้ามาดำเนินกิจการในไทยมีจำนวนถึง 5,444 บริษัท รองลงมาคือ บริษัทจากจีนและอเมริกา นอกจากนี้ก็ยังมีองค์กรการศึกษาและองค์กรสาธารณะของญี่ปุ่นอื่นๆ อีกด้วย ส่งผลให้ประเทศไทยต้องการผู้ที่มีความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจเพื่อเข้าทำงานในบริษัทดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าบริษัทที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงานควรผลักดันและสนับสนุนการสอบ BJT รวมถึงกำหนดให้การสอบดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการรับบุคลากรเข้าทำงาน

จากการที่ผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นไม่ได้เห็นว่าผลการสอบ BJT สามารถสร้างผลประโยชน์ในหน้าที่การงานจริง กระตุ้นการส่งเสริมด้านประชาสัมพันธ์แก่บริษัทญี่ปุ่นในไทยหรือบริษัทไทยที่ติดต่อธุรกิจกับญี่ปุ่น เมื่อฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทต้องการจ้างบุคลากรด้านภาษาญี่ปุ่นนั้น แทบไม่มีบริษัทไหนเลยที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพ/รายละเอียดของประเภทการสอบวัดผลทางภาษา บริษัทส่วนใหญ่นั้นกำหนดเงื่อนไขให้ผู้สมัครงานมีผลสอบ JLPT ระดับ N2 ขึ้นไปเท่านั้น และข้อกำหนดนี้กลายเป็นเกณฑ์หลักที่ทั้งผู้จ้างงานและผู้สมัครงานยอมรับไปโดยปริยาย

ในกรณีของการสอบ TOEIC ซึ่งเป็นข้อสอบวัดระดับภาษาอังกฤษนั้น โดยส่วนใหญ่บริษัทจะกำหนดไว้ที่ 730 คะแนน ในกรณีของ BJT ผู้วิจัยเห็นว่าหากทางฝั่งนายจ้างกำหนดเงื่อนไขภาษาญี่ปุ่นเป็นรูปธรรมว่าต้องมีผลสอบ BJT 400 คะแนนขึ้นไป ก็น่าจะเป็นการส่งเสริมในเชิงรุกที่ดี หากบริษัทจ้างบุคลากรด้วยพิจารณาจากผลสอบ BJT และได้บุคลากรที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ก็จะส่งผลให้มีบริษัทที่เชื่อมั่นในคุณภาพและเนื้อหาของข้อสอบ BJT เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่า กุญแจที่จะนำไปสู่การผลักดันการสอบ BJT อย่างแท้จริงนั้นอยู่ที่การกำหนดให้ผลการสอบ BJT เป็นหนึ่งในเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรด้านภาษาญี่ปุ่นเข้าทำงาน และจะต้องกำหนดระดับคะแนนที่มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมด้วย

ข้อจำกัดของการวิจัยและแนวโน้มการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ยังสามารถศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากผลการตอบแบบสอบถาม โดยพิจารณาว่าหากเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นอีก จะช่วยยกระดับความแม่นยำทางสถิติในการสำรวจเชิงปริมาณได้หรือไม่ ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนจำกัดนั้นมาจากการจัดสอบ BJT ปิดทำการวันเสาร์อาทิตย์ ส่งผลให้ผู้ที่ทำงานบริษัทที่ต้องทำงานในวันธรรมดาไม่สามารถเดินทางไปสอบได้

นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีแจกและรวบรวมแบบสอบถามผ่าน Google Form ส่งผลให้มีผู้เข้าร่วมโครงการบางคนไม่ตอบแบบสอบถามกลับมา

ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้สร้างแบบสอบถามซึ่งมีเกณฑ์ประเมินเฉพาะตัวขึ้น โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์และพิจารณาตัดคำถาม 14 ข้อออกไป ส่งผลให้ขอบเขตของการวิจัยถูกจำกัด อาจส่งผลให้ทิศทางหรือเนื้อหาของคำถามไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร สำหรับขั้นตอนการพิจารณาตัดคำถามนั้น ผู้วิจัยได้ตัดสินใจตัดคำถามหัวข้อ “การประเมินปัจจัยภายนอกของการสอบ” เนื่องจากพิจารณาว่าไม่สามารถประเมินคำตอบได้จริง

สำหรับการทำงานวิจัยนี้ต่อเนื่องในอนาคต ผู้วิจัยจะศึกษาปัจจัยภายนอกของการสอบ เช่น เรื่องวันเวลาของการจัดสอบรวมถึงข้อดีข้อเสียของการจัดสอบแบบรวมกลุ่มทั้งองค์กร ผู้วิจัยวางแผนว่าจะดำเนินการสำรวจเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจำนวนหนึ่ง และอภิปรายผลการวิจัยในขั้นตอนสุดท้ายต่อไป

References

Ashihara, K. & Onozuka, W. (2014). Developing Business Japanese Can-do Statements as a Method to Evaluate Business Japanese Proficiency of High-Skilled Foreign Personnel: Measuring the Objectives of the Business Japanese Proficiency Test. *Nihongo Kyouiku*, *157*, 1-16.

Deci, E. l. & Ryan, R. M. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology, 25*, 54-67.

Gardner, R. C. & Lambert, W. E. (1959). Motivational variables in second language acquisition. *Canadian Journal of Psychology, 13*, 266-272.

Japan External Trade Organization. (2018). *Information Packet to Utilize High-Skilled Foreign Personnel*. Tokyo: Japan External Trade Organization.

Japanese Language Proficiency Test. (n.d.). *Historical data of candidate.* Retrieved June 19, 2019 from https://www.jlpt.jp/statistics/archive.html

Japanese Language Proficiency Test. (n.d.). *Advantages of JLPT.* Retrieved July 26, 2019 from https://www.jlpt.jp/e/about/merit.html

Kaname, Y., Nakajima, S., Yoshizato S. & Hamanaka, M. (2009). *Do Not Be Afraid of Statistics; What a Questionnaire for Analysis is: Introduction of Designing a Questionnaire for Factor Analysis. Japanese Education Practitioner Research Forum*. Retrieved May 28, 2019, from http://www.nkg.or.jp/pdf/jissenhokoku/RT-5kaname.pdf

Kanome, Y. & Ohashi, M. (2018). Business Japanese Classes for Training Highly Skilled Foreign Professionals -Survey Results of Thai University Graduates and Japanese Enterprises Study. *Journal of Tokyo International University, The Study of Humanities and Sociology, 3*, 25-35.

Kuwana, S., Onozawa, K. & Kitamura, N. (2010). Analysis of the list of question items of the part of grammar for Japanese Language Proficiency Test. *Journal of Japanese Language Education-The Japan Foundation, 6*, 109-123.

Oshio, K., Akimoto, M., Takeda, A., Abe, Y., Takanashi, M., Yanagisawa, Y., Iwamoto, R. & Ishige, J. (2008). In preparation for producing vocabulary list of the new Japanese Language Proficiency Test. *Journal of Japanese Language Education-The Japan Foundation, 4*, 71-86.

The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation. (2017). *Business Japanese Proficiency Test – Official mock test & Guidelines*. Kyoto: The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation.

The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation. (n.d.). *The data of candidate*. Retrieved December 11, 2018, from https://www.kanken.or.jp/bjt/candidate/

The Japan Foundation. (2019). *Survey Report on Japanese-Language Education Abroad 2018 (Preliminary report value). Tokyo*: The Japan Foundation.

The Society for Teaching Japanese as a Foreign Language. (2018). *Report on the Project of Research and Study Regarding Business Japanese Proficiency Test*. Kyoto: The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation.

Udagawa, Y., Li, M., Liu, L. & Li, Z. (2013). Reasons for the decline in number of JLPT applicants in Hong Kong - Results from the Questionnaire. *Nihon Gakkan*, *16*, 233-246.

Name and Surname: Kazuyoshi Tajima
Highest Education: Master's degree of Bilingual Education at the Faculty of Education, Rangsit University
University or Agency: Panyapiwat Institute of Management
Field of Expertise: Second Language Acquisition